

VERSLAG VAN DE VERGADERING VAN DE AUDIT- EN REKENINGENCOMMISSIE (ARC)

Woensdag 9 april 2025 om 18.00 uur in de Tuinkamer

Aanwezig:

de leden van de Audit- en rekeningencommissie (ARC):

de heren D. Degives Más, M.F. Eerenberg, R. Lawerman, J.T.M. van Nistelrooij en G.J. Postma (voorzitter), mevrouw M.H.A. Remmers, en de heren P.C.M. Vonk (t/m agendapunt 5), B. van Wagendonk en T.R. Westerneng (digitaal)

Verder aanwezig:

de heer A. van Geijlswijk, planeconoom (t/m agendapunt 6)
mevrouw J. Kalk, wethouder Financiën (t/m agendapunt 7)
mevrouw S. Kort, teammanager projecten (t/m agendapunt 6)
de heer M. van Oosterom, concerncontroller
mevrouw S. van Rooij, lid team Projecten, plan Economie (t/m agendapunt 6)
de heer M. Schumm, controller
de heer H. Quak-Steijn, raadsadviseur en secretaris Audit- en rekeningencommissie
de heer A. de Krom, notulist

Afwezig:

--

1. Opening en vaststellen agenda

De voorzitter opent de vergadering en heet allen welkom. De heer Westerneng is digitaal aanwezig.

De heer Eerenberg merkt op te kort de tijd te hebben gehad om de beschikbaar gestelde vergaderstukken te lezen.

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

2. Vaststellen verslag en besluitenlijst Audit- en rekeningcommissie d.d. 4 maart 2025

De voorzitter wijst op twee amendementen.

De heer Van Nistelrooij ziet ten aanzien van het voorstel van D66 en Democraten Hilversum een verschil tussen het vermelde in het verslag en de besluitenlijst. De actie om een brief naar het college te sturen staat niet in het verslag en moet wel daarin opgenomen worden. Het verslag vermeldt dat hij heeft opgemerkt dat de actie bij de heren Degives Más, Westerneng en hemzelf ligt, maar dat is niet zo.

De heer Van Oosterom geeft aan dat de vermelding op pagina 7 over de managementletter, dat hij met verplichtingen werkt, moet worden gewijzigd in dat 'de organisatie met verplichtingen werkt'.

3. Mededelingen

De voorzitter heeft een offerte ontvangen voor de workshop op 20 juni. Afgezien van een paar kleine details vond hij die uitstekend. Naar locatie en timing van de workshop moet nog gekeken worden.

Verzocht is om technische vragen over de jaarstukken op 26 mei in te dienen, dat is voor de ARC-vergadering van 28 mei. Daarmee heeft hij geen moeite, het kan dan wel gebeuren op die 28^e mei al antwoord te hebben gekregen op die technische vragen. Hij stelt voor de ARC-vergadering op 28 mei te handhaven.

De heer Van Nistelrooij gaat daarmee akkoord, maar had liever dat technische vragen al in een ARC-vergadering worden afgevangen.

Besloten wordt de vergaderdatum van 28 mei 2025 ongewijzigd te laten.

4. Actielijst

Mevrouw Remmers wil het doel en de rol van de ARC laten bespreken, omdat zij zich afvraagt of gemeenteraadsleden heel veel financieel-technische zaken moeten weten en begrijpen. Zij wil het ook

hebben over hoe diep de ARC in vraagstukken moet gaan. Zij stelt voor dat onderwerp te agenderen in de junivergadering.

Aldus wordt besloten.

5. Position Paper

De voorzitter licht de aanleiding en het doel van de position paper toe. Aan de hand van de position paper heeft het college besloten om bij het nemen van investeringsbeslissingen voortaan integraal te sturen op de schuldpositie van de gemeente over een periode van tien jaar vooruit, waarbij de netto schuldquote (gecorrigeerd voor verstrekte leningen) wordt begrensd op 130%. Het college stelt tevens voor om deze methodiek op te nemen in de reguliere producten van de planning- en controlcyclus. Daarmee laat het college dus de lijn van motie M 21-87 (motie Blok-van Rooden) los, waarbij individuele kengetallen bepalend waren voor de financiële strategie. Aan de ARC ligt nu de vraag voor of deze voorgestelde werkwijze, dus sturen op een integrale schuldpositie als toetsingskader voor investeringsbeslissingen en het verwerken hiervan in de P&C-cyclus, een passende en ook werkbare strategie vormt.

Wethouder Kalk heeft zich ook afgevraagd wat het MPG precies is, of dat antwoord geeft op hoever je wilt gaan en of je alle detailkennis tot je wilt nemen. Als men dat doet gaat de raad eigenlijk op de stoel van het college zitten.

Met de position paper is geprobeerd hoe men tot keuzes en conclusies komt begrijpelijk te maken, los van de financiële systematiek. Daarmee beschikt de raad over een sturingsinstrument, dat ook begrijpelijk is voor leken.

De heer Schumm introduceert de position paper, waarvan de aanleiding de motie-Blok-van Rooden is. Die motie vermeldde om bij alle zes kengetallen categorie C te voorkomen. Bij behandeling van het MPG is vorig jaar gevraagd of dat de meest handige manier is om de nog gezonde financiële positie te bewaken. Het antwoord daarop is nee. De gemeente kiest er namelijk voor om een niet te hoog eigen vermogen te hebben, wat leidt tot een per definitie lage solvabiliteitsratio, die eerder in categorie C zakt. Eigenlijk kiest men ervoor niet te veel spaargeld van de burger te vragen.

De position paper gaat kengetallen, de realisatiegraad, het MPG en andere voor de gemeente noodzakelijke investeringen langs, zoals vastgoedontwikkelingen en een sportcomplex. Er is tevens nog een investeringsnoodzaak vanuit de reguliere bedrijfsvoering, in riolering, wegen en groen en die beïnvloeden de schuldquote eveneens.

Er is volgens de position paper meer ruimte om te investeren, zonder dat de gemeentelijke gezondheid in gevaar komt. De gemeentelijke schuldquote is wel heel belangrijk, te stellen op maximaal het niveau tegen categorie C aan.

Het voorstel houdt ook in niet te kijken naar een beleidsperiode van vier jaar, maar langer. Bij het nemen van een investeringsbeslissing van miljoenen gaat het namelijk over tien, twintig of dertig jaar. Tien jaar is de periode die wordt meegenomen in het MPG. De schuldquote kan in elk geval gezien worden over tien jaar en worden begrensd. Daarmee worden alle concrete investeringen en wensen meegenomen.

De heer Eerenberg vindt dat een beetje sprake is van een moral hazard. De unaniem aangenomen motie-Blok-van Rooden bevat criteria en zodra men over een criterium heen gaat, laat men dat vallen en neemt men een ander criterium. Dat vindt hij gevaarlijk. Dat kan men volgens hem maar één keer doen, maar niet blijvend.

Wethouder Kalk wijst op een aantal beperkingen van de motie-Blok-van Rooden, welke motie voor die tijd vanzelfsprekend was. Het college probeert nu een model te ontwikkelen om te kunnen beoordelen of investeringen al dan niet kunnen. Waardes worden niet losgelaten, maar in samenhang gezien. De gemeente blijft dus wel sturen op kengetallen.

De heer Van Oosterom vult aan dat de programmabegroting nog steeds aan de motie-Blok-van Rooden voldoet. Loslaten kan pas bij de nog volgende voorjaarsnota.

Mevrouw Remmers vraagt of het IHP los wordt gezien van het MPG.

Wethouder Kalk licht toe dat het onderhoudsprogramma IHP in de begroting zit en geen gebiedsontwikkeling is.

De heer Van Nistelrooij informeert vervolgens naar de strategie wat betreft de kengetallen.

Wethouder Kalk verwijst daarvoor naar de presentatie van de heer Schumm.

De heer Schumm vervolgt dat de position paper een schets geeft van de kengetallen. Als men daarnaar kijkt kan de gemeente zich de komende vier jaar als gezond kwalificeren, met de kanttkening van de solvabiliteitsratio en de waarde van de schuldquote.

De organisatie is ambitieus. Voor toegekende kredieten ligt al voor € 160 miljoen op de plank exclusief gebiedsontwikkelingen. Daarnaast zijn er dus nog keuzes voor gebiedsontwikkelingen en het sportcomplex. Het gaat dus om honderden miljoenen euro's. De jaarlijkse realisatiecapaciteit is ongeveer € 30 miljoen, afgezien van afgeronde projecten die de gemeente aan een derde kan besteden. Met deze realisatiekracht houdt het MPG geen rekening. Door die beperkte realisatiekracht dempt dat de schuldquote.

De heer Vonk ziet in 2026 een schuldquote van 76%, die later veel hoger wordt.

De heer Schumm legt uit dat dat te maken heeft met het moment van bepalen van ratio's. Het MPG is recent in elkaar gezet en de begroting is al eerder, halverwege 2024, opgesteld.

De voorgenomen investeringen volgens het MPG staan niet in de begroting. Als men dat wel doet wordt de schuldquote hoger en de solvabiliteit lager. Het MPG laat niet alle gemeentelijke investeringen zien. Dat gebeurt in de beleidsbegroting wel, maar slechts voor een periode van vier jaar.

Het voorliggende voorstel is om integraal alle investeringen in aanmerking te nemen. In alle P&C-stukken komt die inschatting zo goed mogelijk terug. Dat bewaakt de financiële positie zo goed mogelijk, dat is ook het doel van de motie-Blok-van Rooden, die gaat over welke ambities waar te maken zijn met het bewaken van een gezonde financiële positie. De motie-Blok-van Rooden is echter te kort door de bocht en de position paper probeert dat te nuanceren.

De heer Van Nistelrooij leest in de motie-Blok-van Rooden ook om te komen met een strategie hoe de meest risicovolle categorie is te voorkomen. Dat zou steeds moeten terugkomen en ziet hij nog niet in de position paper.

Wethouder Kalk zegt dat de position paper samenhang tussen kernwaarden voorstaat en te gaan voor maximaal 130% aan schuldquote. Bij mee- en tegenvallers veranderen waarden steeds. De strategie om daarop bij te sturen kan faseren, uitstellen, bijstellen of schrappen van investeringen zijn. De financiële strategie zit in alle stukken en besluiten en kun je niet verenigen tot één stuk. De begroting is je strategie.

Mevrouw Remmers zoekt samenhang tussen de position paper en het MPG. Een boeggolf aan investeringen realiseert de gemeente niet, zodat zij vraagt uit te gaan van wat te realiseren is, wat te maken heeft met planningsoptimisme.

Wethouder Kalk reageert dat naar beneden bijstellen van de planning een logische conclusie is, maar er is een voorraad nodig om op te kunnen plannen. De voorraad aan werk schrappen betekent dat er bij een tegenvaller een enorme vertraging in de uitgaven optreedt. Bij uitvoering en beschikbaar stellen van kredieten is er nog veel ruimte voor de raad om te doen.

Bij het weghalen van de boeggolf haalt men ook de ambitie weg voor de woningbouw en voorzieningen. Dat wil men niet en daarom is een boeggolf niet per se slecht, je laat daarmee zien wat je wilt bereiken.

De heer Degives Más ziet voor Wijdmeren een enorme investeringsopgave van € 200 tot € 300 miljoen, het MPG omvat € 222,8 miljoen. De investeringsopgaven inclusief het MPG met de programma's omvatten € 500 tot € 600 miljoen. De gemeentelijke Hilversumse schuld bedraagt € 192 miljoen en die van Wijdmeren € 60 miljoen. Hij krijgt die bedragen niet meer opgeteld en wil daaraan meer kleur gegeven zien, gegeven het feit dat er € 30 miljoen per jaar gerealiseerd kan worden.

Daarom zullen er volgens de heer Schumm ook politieke keuzen nodig zijn. De position paper geeft de huidige schuldpositie aan, waarover niets valt te kiezen. Ook is er regulier werk te doen. Het instrument helpt om vanuit een resterende investeringsruimte, die bij 130% € 320 miljoen bedraagt, te kiezen. Daarmee bewaakt men dat alle toekomstige investeringsbeslissingen daarin passen.

De heer Degives Más vraagt welke beweegruimte de raad heeft om keuzes te maken bij een investeringsopgave qua onderhoud en het draaiend houden van programma's van € 200 miljoen tot € 300 miljoen in Wijdmeren en € 500 miljoen tot € 600 miljoen in Hilversum.

Voor de heer Schumm is dat ook een ontdekkingstocht. In het herstelplan voor Wijdmeren hangt € 14 miljoen aan kapitaallasten in de lucht, maar nergens is de investering daarvan te zien. Het is niet reëel over twee jaar € 200 miljoen tot € 300 miljoen voor Wijdmeren uit te geven. Daar zijn keuzes voor nodig.

Wethouder Kalk licht toe dat daarvoor ook fasering en temporisering nodig zijn.

De heer Degives Más begreep dat de position paper als leidraad gebruikt kon worden, maar vindt het ontzettend moeilijk om daarvan een strategie te maken.

Wethouder Kalk stelt als strategie voor om telkens bij investeringen de zes waarden in samenhang te bezien. Dat blijft ingewikkeld, omdat bij investeringen ook de na te streven doelen gezien moeten worden. De ARC kijkt nu zonder doel, maar aan de hand van doelen zijn prioriteringen vast te stellen.

De heer Van Nistelrooij vraagt of de position paper bij elke individuele investeringsbeslissing langskomt of eenmaal per jaar bij de begroting.

Wethouder Kalk antwoordt dat de position paper in de begroting zit. Als er een beslissing wordt gevraagd kan de raad direct zien wat die doet met ratio's. Daarmee blijft er integrale sturing via de begroting en de voorjaarsnota.

De heer Schumm schetst dat momenteel een aanvullende investeringsmodule wordt ingericht, waarin alle investeringen worden opgenomen met een zo reëel mogelijke planning, om zo de boeg golf beheersbaar te maken. Investerings worden voorzien van classificaties 'gerealiseerd', 'wordt zeker gerealiseerd' en 'zou men willen, maar daartoe is nog niet besloten'. Afhankelijk van die instellingen is het mogelijk de schuldquote te berekenen. Daarmee realiseert men een draaiknop.

Mevrouw Remmers vraagt of het verstandig is om een nuance in het percentage van 130 bij de schuldquote aan te brengen.

De heer Schumm antwoordt dat het keuzen blijven. Als de raad een investering heel graag wil leidt dat tot hogere kapitaallasten.

Wethouder Kalk voegt toe dat men in vastgoed makkelijker kan schuiven dan op jeugdzorg. Bij een schuldquote van 140% kan het college worden gevraagd een teruggang naar 130% voor te leggen, bijvoorbeeld door belastingen te verhogen. Dat gesprek wordt door het instrument vereenvoudigd.

De heer Schumm heeft het over totale gemeentelijke inkomsten van bijna € 400 miljoen en extra jaarlijkse kapitaallasten van € 12 miljoen bij 130% als het gaat om een ruimte van € 320 miljoen.

De voorzitter vraagt of een schuldquote van 130% een streefwaarde is.

Wethouder Kalk zou het jammer vinden als men zou zeggen dat het harde grenzen zijn als men voorzieningen op peil wil houden. Als een investering heel belangrijk wordt gevonden hoort daar een ander prijskaartje bij. 130% is het percentage waar men binnen moet blijven en daarbuiten treden vraagt een heel goed verhaal.

De heer Eerenberg begrijpt de filosofie en wat wordt voorgestaan op integraliteit. Het is goed een module in te voeren om waarden heel goed te gaan bewaken. Hij is het ook eens met het hebben van een boeg golf, wat normaal is in de projectontwikkeling, maar die moet niet al te hoog zijn.

Hij maakt zich ook zorgen over de vele investeringen, gezien de ambtelijke capaciteit van de gemeenten Hilversum en Wijdmeren. De investeringshoogte was jaarlijks € 20 miljoen en daar zit de gemeente nu al 50% boven. Er zijn schulden, maar vastgoed staat niet conform de waarde in de boeken.

Wethouder Kalk boekt die waarde zo in vanwege de BBV-voorschriften.

De heer Van Oosterom wijst op de horizon van tien jaar. De grenswaarde van 130% ziet men gedurende een langere periode aankomen, zodat er meer tijd en ruimte is om actie te ondernemen. Ook kan men zeggen tijdelijk die waarde los te laten. De programmabegroting is veel optimistischer en daarin schiet men eerder over kengetallen heen dan in de jaarrekening.

Bij de capaciteit van € 30 miljoen wordt momenteel vanuit treasury-oogpunt geen rekening gehouden met in welke categorie wordt geïnvesteerd. Gezien de hele opgave zijn er in de toekomst veel keuzen te maken.

De heer Vonk intrigeert het dat effecten van extra investeringen voor Wijdmeren van € 200 miljoen tot € 300 miljoen niet in de schuldquote zijn opgenomen (onderaan pagina 9) en vraagt wanneer dat wel zal gebeuren.

Wethouder Kalk kon dat nog niet doen, omdat gemeenten in 2025 en 2026 nog apart zijn. De betreffende tabel komt uit het BMC-onderzoek en die wordt verwerkt in de eerste begroting van de nieuwe gemeente. De tabel was onderlegger voor het gesprek over de noodzaak van de fusie. Er is nog te weinig zicht op hoe de gemeente Wijdmeren haar onderhoudsplan berekent. Er kan sprake zijn van twee verschillende eenheden die worden vergeleken, waaruit verschillende investeringsprogramma's kunnen komen. Dat kan te maken hebben met toe te rekenen overheadkosten.

De heer Degives Más vindt de zes kernwaarden echt wel van belang. Bij veel investeringen in projecten komt men op een punt dat er wel keuzes nodig zijn. Wijdmeren kwam in de problemen bij een schuldquote van 150%. Als Hilversum richting de 130% gaat, dan zegt dat wel wat. Hij wil daarom

opgemerkt hebben dat Hilversum bij investeringen tot 130%, wel het risico loopt dat er een punt komt dat er geen keuzes meer mogelijk zijn.

De voorzitter vindt dat een commissievraag die over risicoaversie gaat.

Wethouder Kalk verzoekt de heer Degives Más de gestelde vraag schriftelijk te stellen, zodat het college daarop goed kan antwoorden.

De heer Westerneng vraagt of de gemeente in de oude systematiek bij een schuldquote van 130% in categorie C terecht kwam en dat nu wordt gesteld dat een schuldquote tussen 130% en 160% nog als neutraal wordt gezien.

De heer Schumm antwoordt dat een schuldquote van maximaal 130% betekent in categorie B te blijven. Er is geen ruimte om hoger dan 130% te komen.

De heer Westerneng vat samen dat een schuldquote lager dan 130% de belangrijkste waarde is.

De heer Schumm bevestigt dat en vindt dat belangrijker dan alle kengetallen niet in categorie C terecht te laten komen.

De heer Van Nistelrooij informeert naar een overzicht van wat andere gemeenten doen. Als alle gemeenten over zes jaar in een bepaalde categorie terecht komen heeft het hele land een probleem.

Wethouder Kalk verwijst daarvoor naar het BDO-rapport. Ook kan men naar Waarstaatjegemeente.nl kijken naar vergelijkbare gemeenten.

Mevrouw Remmers begrijpt dat na vaststelling van de position paper het college bij de voorjaarsnota met wensen en verlangens komt, met daarbij vermeld de berekende schuldquote.

De heer Schumm verwacht de systematiek dan nog niet helemaal te hebben uitgewerkt, maar wel bij de begroting.

De voorzitter vraagt of een gesprek met de raad over investeringen, keuzes en wat men wil bereiken elk jaar bij de voorjaarsnota wordt gevoerd.

De heer Van Oosterom vindt dat wel het meest kaderstellende moment, waarna zaken nog kunnen worden uitgewerkt. Dat is bij de programmabegroting minder goed mogelijk.

Wethouder Kalk wil het nieuwe model invoeren bij de voorjaarsnota van volgend jaar, met een apart hoofdstuk daarin.

Zij is blij met de positieve ontvangst van de position paper en moet gaan kijken hoe die nu wordt geïmplementeerd. Zij kan zich voorstellen na commissiebehandeling daarover een raadsinformatiebrief te sturen, zodat duidelijk is hoe die is geland.

De heer Vonk kondigt een technische vraag aan over het verschil tussen de position paper en het MPG.

De voorzitter stelt vast dat de raad voldoende is geëquipeerd om het politieke gesprek in de eigen fracties te voeren.

De heer Van Nistelrooij ziet een strategie, maar las die niet in het stuk. Info over de komende module en de te maken afweging bij de voorjaarsnota helpen hem wel in zijn toelichting aan zijn fractie. Wellicht kunnen die zaken op papier komen.

Wethouder Kalk stelt voor de route van de technische vragen te gebruiken voor het stellen van vragen voor de commissiebehandeling.

6. MPG

De voorzitter leidt in dat het MPG fungeert als onderlegger voor toekomstige projectbesluiten en een breder kader bij investeringskeuzen. De ARC beschouwt het MPG vanuit het financieel-instrumentele perspectief en een politieke duiding daarvan gebeurt elders.

De heer Van Geijlswijk heeft samen met mevrouw De Rooij het MPG 2025 opgesteld. Dit jaar zijn daaraan de bijdragen aan beleidsdoelstellingen toegevoegd, wat meer inzicht geeft in wat de projecten naast financieel nog meer opleveren.

Het voorwoord vorig jaar ging over tegen grenzen aanlopen met betrekking tot de solvabiliteit. Dit jaar is er samenhang met de position paper. Nu is de conclusie dat alle ambities die in de meerjarenbegroting en het MPG 2025 staan kunnen worden uitgevoerd zonder in categorie C terecht te komen. Dat is een redelijk positieve boodschap.

Sinds het maken van het MPG zijn er ontwikkelingen in de VS, met gevolgen voor de wereldeconomie. Wat die gaan doen voor het consumentenvertrouwen, de vastgoedmarkt en de grondstoffenprijzen is nog niet in te schatten.

Het college vraagt de raad om van het MPG kennis te nemen.

Wethouder Kalk heeft het IHP uit het MPG gehaald, omdat het geen gebiedsontwikkeling is.

De heer Eerenberg herinnert aan de afspraak om in het MPG naast cijfers van dit en vorig jaar ook getallen van eerdere jaren te zien. Dat heeft de vorige wethouder namelijk beloofd, zodat uit cijfers te concluderen is dat de kernwaarden, kosten en opbrengsten volgens planning gaan.

Wethouder Kalk kent die afspraak niet en daarom is die niet in het MPG meegenomen. Wel zijn de cijfers uit die jaren volgens de heer Van Geijlswijk redelijk snel weer te geven via Excel.

De heer Eerenberg herinnert aan het verzoek van de raad om meer controle en financiële risicobeheersing te hebben op de projecten, waarbij de gemeente betrokken is. De raad heeft gevraagd hoe risicobeheersing in elkaar zit en of projecten lopen volgens de prognoses.

Wethouder Kalk reageert dat sommige dingen niet te voorspellen zijn, zoals 25% bouwkostenontwikkeling en hoge inflatie. Er wordt bezien wat er kan. Als dat mogelijk is wordt er een apart bestandje van het MPG met grafieken toegezonden.

De heer Westerneng ziet dat de gemeente in control is en blijft en dat parameters niet veranderen.

De heer Van Nistelrooij had het beeld dat het MPG bedoeld was om keuzes te maken en vraagt wat de raad apart van de begroting met het MPG moet.

Wethouder Kalk antwoordt dat het MPG bedoeld is om op gebiedsontwikkelingen te sturen, wat de raad uitdrukkelijk heeft gevraagd. De begroting geeft een integraal beeld en daarin zijn kapitaallasten te zien.

De heer Westerneng vraagt hoe het MPG ten opzichte van de begroting moet worden gezien.

Wethouder Kalk antwoordt dat de begroting vermeldt wat er is besloten, evenals de gevraagde vrij te geven kredieten. In het MPG is opgenomen wat de gemeente van plan is te doen en de bijbehorende gevraagde investeringen op basis van de huidige inzichten.

De heer Schumm rekent in de beleidsbegroting met een realisatiekracht van € 30 miljoen per jaar.

Wethouder Kalk vraagt niet om kredieten vrij te geven als niet aan die € 30 miljoen aan realisatiekracht wordt gekomen. In 2023 heeft de gemeente bijna geen geld hoeven te lenen, omdat geen investeringen zijn gedaan. Dit jaar is de gemeente weer aan het investeren en wordt er meer geld geleend.

Hilversum heeft haar zaken en haar weerbaarheid goed op orde en staat er dus gezond voor. Haar grootste wens is met elkaar het beeld te delen dat de gemeente niet af is, heel veel dingen aan kan, maar beheerst.

De heer Eerenberg vraagt of doorschuiving van projecten per definitie een positief effect op de kengetallen zal hebben, zoals het MPG vermeldt.

De heer Schumm bevestigt dat door beperkte realisatiekracht de tabel doorschuift. Het hangt van de aard van de investering af of dat uiteindelijk een blijvend aandachtspunt is. Als men kiest voor het bouwen van een sportcomplex van € 100 miljoen zal men uiteindelijk de kapitaallasten toch later moeten betalen.

Bij onderhoud is er een soort ideaalcomplex en die kosten komen steeds weer terug. Als dat wordt afgeschreven, afgelost en dat doorloopt blijft men permanent op een lager niveau zitten.

De voorzitter stelt een vraag over het laatste hoofdstuk, pagina 38, waar staat: “Temporisering kan ook een bewuste keuze zijn om de financiële positie van de gemeente te waarborgen, welke kaart op veel perspectiefgebieden nog gespeeld kan worden.” Dat duidt volgens hem op een zelfbewuste keuze om te vertragen en niet vanwege capaciteitsgebrek. Wie speelt echter die kaart, het college of de raad?

Wethouder Kalk meent dat de raad vanuit de begroting kan concluderen of projecten getemporeerd moeten worden. Bij bepaalde projecten is dat niet mogelijk, omdat men dan bijvoorbeeld ontvangen subsidies moet terugbetalen. Temporiseren is wel mogelijk bij bijvoorbeeld Circusterrein 2, dat nog te ontwikkelen is, maar dat heeft dan wel gevolgen dat woningen later worden opgeleverd.

Men moet ook weten waarom en met welk doel men een gesprek over temporiseren van projecten voert. Het maakt uit of men dat financieel of vanuit de toekomstvisie insteekt. Het college probeert instrumenten beter te maken, zodat het gesprek over de samenhang tussen doelen en het daarvoor benodigde geld meer in samenhang is te voeren. Dat gesprek wordt bij de voorjaarsnota en de begroting gevoerd.

De heer Westerneng meent dat de raad pas over temporisering kan besluiten als het individuele besluit over doorgaan van een project voorligt en niet bij een voorjaarsnota, als het gaat om een integrale afweging.

Wethouder Kalk meent dat men zo'n gesprek kan voeren als men bij de grens van een investeringsruimte terecht komt. Bij de voorjaarsnota kan de raad opdracht geven iets wel of niet te doen, uit te stellen of te faseren.

De heer Westerneng wil weten hoe de raad in positie komt om zo'n besluit te kunnen nemen.

Wethouder Kalk gaat bij dergelijke voorstellen ook aangeven wat ze betekenen voor de ratio's en de politieke beoordeling is dan of men dat er voor over heeft.

De heer Van Nistelrooij beschouwt bijvoorbeeld de woonvisie als een draaiknop, die echter niet in beeld komt. Daarin kan men namelijk kiezen tussen het bouwen van sociale, midden- en dure woningen en hij vraagt zich daarom af of er wel een volledig perspectief op de knoppen is.

Wethouder Kalk vindt dat een politieke vraag. Zaken kunnen niet per jaar verschillend zijn, omdat projecten daarvoor te complex zijn. Projectontwikkelingen worden bepaald op de huidige beleidsdocumenten en de analyse van de toekomstige bevolkingsontwikkeling.

De heer Eerenberg en de voorzitter waarderen de kwaliteit van de stukken en hebben die met veel belangstelling gelezen.

De voorzitter voelt geen aanleiding om de raad een advies te geven over het MPG en de position paper.

7. Gesprek met portefeuillehouder Kalk inzake voorstel D66 en Democraten Hilversum

De voorzitter verwijst naar het door de heren Steijn en Van Oosterom gemaakte document over mogelijkheden van de raad. Wethouder Kalk en hijzelf herkennen zich in de vraag hoe met mores/spelregels wordt omgegaan en in hoeverre raad en college zich daaraan houden. In beginsel zijn er werkafspraken nodig, wat ook de doelstelling was.

De heer Van Nistelrooij wilde als eerste eenieder op hetzelfde kennisniveau laten brengen, betreffende wettelijke regels, gemeentelijke afspraken en hoe zaken nu gebeuren, voor het gesprek te voeren over samenwerking en mores.

Gezegd is eerst een matrix te maken over uit te diepen onderwerpen, zoals het goed doorvoeren van begrotingswijzigingen en de omgang met niet gedekte collegevoorstellen. Die matrix is er deels in aanzet, maar er is ambtelijke ondersteuning nodig over wat er aan wettelijke regels is en wat intern goed is geregeld.

Mevrouw Remmers denkt niet dat de raadsleden met een abstract verhaal betere handvatten krijgen, omdat zij leken zijn. Zij wil als leek vooraf weten wanneer de raad wel en niet geld kan inzetten en wat de spelregels voor het college zijn. Een technische exercitie past niet bij haar rol. Zij wil vooral praktische handvatten.

Wethouder Kalk suggereert te werken met beslisbomen in plaats van een matrix, zodat duidelijk is welke route men heeft te doorlopen, bijvoorbeeld voor sterretjesposten.

De heer Steijn wil helder krijgen wat de informele regels zijn, wat samenwerking tussen raad en college vergt. Het wettelijke kader is al heel ruim.

Wethouder Kalk vindt de Financiële verordening niet heel ruim, omdat het college heel veel dingen niet mag. Tegelijkertijd vragen zaken soms ook voortgang, zoals bij het vervangen van kapotte dingen. Er moet dus ook vertrouwen zijn om noodmaatregelen te treffen die niet conform de Financiële verordening gaan.

Het sturingsniveau moet men ook afstemmen op de omvang van de begroting. De raad heeft budgetrecht, maar de vraag is of die op dubbeltjes of op guldens wil sturen.

Mevrouw Remmers stelt dat raadsleden af en toe over kleine zaken spreken en hen zou ook af en toe die kleine zaken gegund moeten worden.

Wethouder Kalk suggereert dat het college de begroting tot een bepaald percentage vult, waarna er speelgeld voor de raad overblijft. Gezien de soms ingewikkelde spelregels is het goed daarnaar nog eens te kijken. De komende jaren wordt het beschikbare geld alleen maar minder, zodat de noodzaak groter wordt om harde keuzes te maken.

De voorzitter vindt het juist dan goed om spelregels te hebben.

Wethouder Kalk wil dan de spelregels die er zijn doornemen, wat de heer Steijn goed zou kunnen voorbereiden. Het gaat erom welke spelregels er zijn en welke eraan toe te voegen zijn.

De heer Van Nistelrooij denkt dat die spelregels ook gevolgen zullen hebben voor de wijze waarop het college acteert: een integrale afweging maken of zo snel mogelijk beschikken over informatie.

Wethouder Kalk merkt op dat men soms ruimte nodig heeft om projecten niet te laten stilvallen. Die ruimte moet men elkaar beargumenteerd kunnen geven.

De voorzitter zoekt ernaar hoe het besprokene pragmatisch gemaakt kan worden.

Wethouder Kalk wil bij vaststelling van regels die ook ambtelijk laten landen.

De heer Steijn weet dat de gemeente Almere beschikt over budgetspelregels voor de raad. De ARC kan hem de opdracht geven om aan zulke spelregels ook voor Hilversum handen en voeten te laten geven.

Wethouder Kalk wil dat in samenhang met de heer Van Oosterom laten doen.

De heer Van Oosterom zit in de kerngroep 100.000 plus, waar hij al kennis nam van de budgetspelregels voor de raad in de gemeente Almere, waarop hij reageerde dat Hilversum ook zoiets probeert te maken.

Wethouder Kalk wil een aantal modellen met elkaar laten vergelijken.

De heer Van Nistelrooij wil de raadsleden laten weten hoe spelregels werken, zodat zij zelf een voorstel kunnen doen.

De heer Van Oosterom gaat het wellicht om een verduidelijking van hetgeen er al is.

Wethouder Kalk wijst erop dat met de samenvoeging van gemeenten al heel veel in beweging staat, zodat de afdeling Financiën er niet zoveel bij kan hebben.

Mevrouw Remmers wil over de budgetspelregels voor de raad beschikken voordat de nieuwe raad begint.

De heer Steijn geeft aan het onderwerp budgetspelregels voor de raad te willen verkennen in aanloop naar een mogelijke bespreking tijdens een toekomstige ARC-sessie, bijvoorbeeld in juni. Ook neemt hij het door mevrouw Remmers aangedragen verzoek mee om te kijken op welke wijze een gesprek over de reikwijdte en diepgang van ARC-vraagstukken vorm zou kunnen krijgen. Beide onderwerpen worden meegenomen in de verkenning en voorbereiding richting de ARC-sessie van juni.

Aldus wordt besloten.

8. Rondvraag en sluiting

Er zijn geen vragen.

De voorzitter sluit de vergadering om 20.00 uur.

Aldus vastgesteld in de vergadering van de Audit- en rekeningencommissie van 28 mei 2025.

De griffier,

De voorzitter.

H. Quak Steijn.

G.J. Postma.